

Protokół

14. posiedzenia, I. sesji, IX. peryodu Sejmu galicyjskiego z dnia 7. października 1908.

Początek o godzinie 10 minut 23 przed południem.

Przewodniczący: Marszałek krajowy J. E. Stanisław hr. Badeni.

Sekretarze: Mieczysław Urbański, Stanisław Henryk hr. Badeni, Jan Wasung, Zacharyasz Skwarko.

Obecnych posłów 133.

Ze strony Rządu: e k. Wiceprezydent Namiestnictwa Włodzimierz hr. Łoś.

Marszałek konstatuje dostateczną ilość posłów i otwiera posiedzenie.

Marszałek oznajmia, iż protokół 12. posiedzenia uważa za przyjęty, gdyż nie wniesiono przeciw niemu żadnych zarzutów, protokół 13. posiedzenia złożony jest w biurze sejmowem do przejrzenia.

Sekretarz p. Urbański odczytuje spis petycyj wniesionych po dzień 7. października 1908 roku, które przydzielono następującym komisjom, a mianowicie:

Komisji budżetowej: L. s.: 2014—2020, 2036—2040, 2043, 2044.

Komisji szkolnej: L. s. 2021—2023, 2029, 2045, 2046, 2049, 2062.

Komisji administracyjnej: L. s. 2028, 2041, 2048.

Komisji gospodarstwa krajowego: L. s. 2042, 2053, 2054.

Komisji drogowej: L. s. 2047, 2055 do 2061.

Komisji przemysłowej: L. s. 2024 do 2027.

Marszałek odczytuje następujący wniosek nagły:

W n i o s e k n a g ł y.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wzywa się:

C. k. Rząd zechce bezwzględnie przystąpić do wykonania robót regulacyjnych na rzece Prut, na przestrzeni od mostu rządowego w Kołomyi do Siemakowic i poleci binru regulacyi Prutu w Kołomyi, aby się energicznie i w najbliższym czasie zajęło wykonaniem rzeczonych robót.

Wnioskodawca:

Leszek Cieński.

Krzysztofowicz, Horodyski, Schnell, A. Theodorowicz, A. Brunicki, Onyszkiewicz, Moysa, Cielecki, Wrześniowski, Korytowski, J. Paygert, Laskowski, Trzeciecki, Gołuchowski.

P. Leszek Cieński uzasadnia nagłość tego wniosku, którą Izba bez rozprawy uchwala.

Następnie p. L. Ciński wnosi pod względem formalnym o przekazanie tego wniosku komisji wodnej.

Izba bez rozprawy uchwała przekazanie tego wniosku p. L. Cińskiego komisji wodnej.

Marszałek udziela głosu p. A. Lubomirskiemu. Przemawia p. A. Lubomirski i wnosi imieniem komisji przemysłowej, by przekazane jej petycje, a mianowicie L. s. 1176 odstąpić komisji drogowej, L. s. 1142 komisji budżetowej, a L. s. 1141 Wydziałowi krajowemu jako komisji.

Izba uchwała bez rozprawy formalny wniosek p. A. Lubomirskiego.

Izba przystępuje do porządku dziennego, którego punktem pierwszym jest:

Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia gminie Kopyczyńce (pow. Husiatyn) na pobór wyższych opłat gminnych od napojów spirytusowych, piwa i miodu.

Sprawozdawca p. Wereszczyński odczytuje sprawozdanie Wydziału krajowego zakończone projektem następującej ustawy:

U s t a w a

z dnia o zezwoleniu gminie Kopyczyńce (powiat Husiatyn) na pobór opłat gminnych od napojów spirytusowych, piwa i miodu.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam, co następuje:

Art. I.

Gminie Kopyczyńce zezwala się pobierać od wejścia w życie niniejszej ustawy przez lat dziesięć opłaty gminne od niżej poszczególnionych napojów dla miejscowej konsumpcyi przeznaczonych według następującej taryfy:

1) Od jednego litra stustopniowego spirytusu, dającego się oznaczyć stustopnio-

wym alkoholometrem, po 16 hal. czyli od jednego hektolitra stustopniowego spirytusu po 16 K.

2) Od jednego hektolitra słodzonych napojów spirytusowych, w których zawartość alkoholu nie da się oznaczyć stustopniowym alkoholometrem, jako to: araku, rumu, koniaku, ponczowej esencji, likieru, śliwownicy i rozolisu, po 11 K., czyli od jednego litra po 11 hal.

3) Od jednego hektolitra piwa po 3 K. 40 hal.

4) Od jednego hektolitra miodu po 12 K.

Art. II.

Okręg poborowy stanowi gmina Kopyczyńce.

Art. III.

Ta opłata ciąży tylko na konsumpcyi miejscowej w obrębie gminy, nie można nią obciążać produkcji ani obrotu handlowego.

Art. IV.

Od opłaty tej ma być wolną wódka w tych wszystkich wypadkach, w których po myśli §. 6. ces. rozporządzenia z dnia 17. lipca 1899 Dz. p. p. Nr. 120 część II. wolną jest od państwowej opłaty konsumpcyjnej.

Art. V.

Bliższe postanowienia co do sposobu poboru tych opłat wyda w drodze administracyjnej c. k. Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

Art. VI.

Dzierżawa dochodu z tych opłat ma być złączoną po koniec r. 1910 z dzierżawą prawa propinacyi w Kopyczyńcach, a dla przeprowadzenia tej dzierżawy obowiązana jest gmina po koniec r. 1910 zgodnie porozumieć się z c. k. Dyrekcją galic. funduszu propinacyjnego, względnie

z dzierżawcą prawa propinacyi w Kopyczyńcach.

Art. VII.

Z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy traci moc obowiązującą ustawa z dnia 22. kwietnia 1902 Dz. u. kr. Nr. 39.

Art. VIII.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mójemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie żąda, Izba przystępuje więc do rozprawy szczegółowej.

Sprawozdawca wnosi przyjęcie tej ustawy en bloc.

Izba uchwała przyjęcie powyższej ustawy en bloc, poczem w oddzielnem głosowaniu uchwała cały projekt ustawy en bloc.

Uchwaliwszy następnie na wniosek sprawozdawcy przystąpić do trzeciego czytania, uchwała Izba powyższy projekt ustawy w trzecim czytaniu bez czytania.

Następuje:

Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia gminie m. Ryglice (pow. Tarnów) na pobór opłat gminnych od napojów spirytusowych i piwa.

Sprawozdawca p. Wereszezyński odczytuje sprawozdanie Wydziału krajowego zakończone projektem następującej ustawy:

U s t a w a

z dnia o zezwoleniu gminie Ryglice (powiat Tarnów) na pobór opłat gminnych od napojów spirytusowych i piwa.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam, co następuje:

Art. I.

Gminie Ryglice zezwala się pobierać od wejścia w życie niniejszej ustawy przez

lat dziesięć opłaty gminne od niżej poszczególnionych napojów dla miejscowej konsumpcyi przeznaczonych według następującej taryfy:

1) Od jednego litra stustopniowego spirytusu, dającego się oznaczyć stustopniowym alkoholometrem, po 11 hal., czyli od jednego hektolitra stustopniowego spirytusu po 11 K.

2) Od jednego hektolitra słodzonych napojów spirytusowych, których zawartość alkoholu nie da się oznaczyć stustopniowym alkoholometrem, jako to: araku, rumu, koniaku, poncezowej esencji, likiern, śliwowiecy i rozolisu, po 11 koron, czyli od jednego litra po 11 halerzy.

3) Od jednego hektolitra piwa bez względu na gatunek po 2 K.

Art. II.

Okręg poborowy stanowi gmina Ryglice.

Art. III.

Ta opłata ciąży tylko na konsumpcyi miejscowej w obrębie gminy, nie można nią obciążać produkcji ani obrotu handlowego.

Art. IV.

Od opłaty tej ma być wolną wódka w tych wszystkich wypadkach, w których po myśli §. 6. ces. rozporządzenia z dnia 17. lipca 1899 Dz. p. p. Nr. 120 część II. wolną jest od państwowej opłaty konsumcyjnej.

Art. V.

Bliższe postanowienia co do sposobu poboru tych opłat wyda w drodze administracyjnej c. k. Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

Art. VI.

Dzierżawa dochodu z tych opłat ma być złączoną po koniecu roku 1910 z dzierżawą prawa propinacyi w Ryglicach, a dla

przeprowadzenia tej dzierżawy po koniec roku 1910 obowiązana jest gmina porozumieć z c. k. Dyrekcją galic. funduszu propinacyjnego, względnie z miejscowym dzierżawcą prawa propinacyi.

Art. VIII.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie żąda, Izba przystępuje więc do rozprawy szczegółowej.

Sprawozdawca, wnosi przyjęcie tej ustawy en bloc.

Izba uchwała przyjęcie powyższej ustawy en bloc, poczem w oddzielnem głosowaniu uchwała cały projekt ustawy en bloc.

Uchwaliwszy następnie na wniosek sprawozdawcy przystąpić do trzeciego czytania, nchwala Izba powyższy projekt ustawy w trzeciem czytaniu bez czytania.

Następuje :

Sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie zezwolenia gminie Grzymałów (pow. Skalat) na pobór opłat gminnych od napojów spirytusowych i piwa.

Sprawozdawca p. Wereszczyński odczytuje sprawozdanie Wydziału krajowego zakończone projektem następującej ustawy:

U s t a w a

z dnia o zezwoleniu gminie Grzymałów (powiat Skalat) na pobór opłat gminnych od napojów spirytusowych i piwa.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem postanawiam, co następuje :

Art. I.

Gminie Grzymałów zezwala się pobierać od wejścia w życie niniejszej ustawy przez lat dziesięć opłaty gminne od niżej poszczególnionych napojów dla miejscowej konsumeyi przeznaczonych według następującej taryfy :

1) Od jednego litra stustopniowego spirytusu, dającego się oznaczyć stustopniowym alkoholometrem, po 16 hal. czyli od jednego hektolitra stustopniowego spirytusu po 16 koron.

2) Od jednego hektolitra słodzonych napojów spirytusowych, w których zawartość alkooholu nie da się oznaczyć stustopniowym alkoholometrem, jako to : araku, rumu, koniaku, ponczowej esencji, likieru, śliwowiecy i rozolisu, po 11 K., czyli od jednego litra po 11 hal.

3) Od jednego hektolitra piwa po 3 K 40 hal.

Art. II.

Okręg poborowy stanowi gmina Grzymałów.

Art. III.

Ta opłata ciąży tylko na konsumeyi miejscowej w obrębie gminy, nie można nią obciążać produkeyi ani obrotu handlowego.

Art. IV.

Od opłaty tej ma być wolną wódka w tych wszystkich wypadkach, w których po myśli §. 6. ces. rozporządzenia z dnia 17. lipca 1899 Dz. p. p. N. 120 część II. wolną jest od państwowej opłaty konsumeyjnej.

Art. V.

Bliższe postanowienia co do sposobu poboru tych opłat wyda w drodze administracyjnej c. k. Namiestnictwo w porozumieniu z Wydziałem krajowym.

Art. VI.

Dzierżawa dochodu z tych opłat ma być złączoną po koniec r. 1910 z dzierżawą prawa propinacyi w Grzymałowie, a dla przeprowadzenia tej dzierżawy obowiązana jest gmina po koniec r. 1910 zgodnie porozumieć się z c. k. Dyrekcją galic. funduszu propinacyjnego, względnie z dzierżawcą prawa propinacyi w Grzymałowie.

Art. VII.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mójemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie żąda Izba przystępuje więc do rozprawy szczegółowej.

Sprawozdawca wnosi przyjęcie tej ustawy en bloc.

Izba uchwała przyjęcie powyższej ustawy en bloc, poczem w oddzielnem głosowaniu uchwała cały projekt ustawy en bloc.

Uchwaliwszy następnie na wniosek sprawozdawcy przystąpić do trzeciego czytania, uchwała Izba powyższy projekt ustawy w trzecim czytaniu bez czytania.

Następuje :

Rozprawa szczegółowa nad sprawozdaniem komisji prawniczej o sprawozdaniu Wydziału krajowego z czynności departamentu VI. za czas od 1. września 1906 do 30. kwietnia 1908.

Marszałek udziela głosu p. sprawozdawcy.

Przemawia sprawozdawca p. Fruchtmann.

Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej.

Sprawozdawca czyta :

1) Sejm przyjmuje sprawozdanie Wydziału krajowego z czynności departamentu VI. za czas od 1. września 1906 do 30. kwietnia 1908 do wiadomości.

Izba bez rozprawy uchwała wniosek 1. komisji.

2) Sejm ponawia uchwały swoje z lat 1901, 1903, 1904, 1905 i 1907, dotyczące otwarcia nowych sądów obwodowych i powiatowych i wzywa z całą stanowczością ponownie c. k. Rząd, aby:

a) zarządził bezzwłocznie otwarcie c. k. sądu obwodowego w Czortkowie,

b) otworzył najspieszniej sądy obwodowe w Białej, Bochni, Nowym Targu, Mielcu, Jarosławiu i Żółkwi, tudzież sądy powiatowe w Baranowie, Majdanie, Rudniku, Jagielnicy, Jezierzanach, Krasnej, Podkamieniu, Strzeliskach nowych, Uścierękach i Zawałowie,

c) aby zbadał, czy zachodzi potrzeba utworzenia sądów powiatowych w miasteczkach Kozłowie i Magierowie.

Marszałek oznajmia, że do wniosku tego zgłosił p. Szwed poprawkę, aby w punkcie 2 litera b) po Zawałowie umieszczony był sąd powiatowy „w Jelesni“.

Po zamknięciu rozprawy p. sprawozdawca oznajmia, że przyjmuje poprawkę p. Szweda.

Sprawozdawca czyta :

Izba uchwała wniosek 2. komisji wraz z poprawką p. Szweda, przyjętą przez p. sprawozdawcę.

3) Sejm wzywa ponownie c. k. Rząd, aby wniósł na zmianę dotychczasowej ustawy o kwaterunkach c. k. Żandarmerji w tym duchu, aby koszta tego kwaterunku ponoszone były przez Skarb państwa.

Marszałek otwiera rozprawę nad tym wnioskiem komisji.

Przemawia p. Tymoteusz Staruch.

Marszałek przerywa p. T. Staruchowi, oznajmia, że rozprawa szczegółowa toczy się nad wnioskiem 3. komisji i wzywa mocę, by przemawiał o tym przedmiocie.

Przemawia dalej p. T. Staruch.

Izba uchwała po zamknięciu rozprawy i zrzeczeniu się głosu przez p. sprawozdawcę wniosek 3. komisji.

Sprawozdawca czyta :

4) Sejm wzywa ponownie c. k. Rząd, aby przy zakupnie przedmiotów dla żandarmerji potrzebnych uwzględnił wyłącznie przemysł krajowy.

Izba uchwała bez rozprawy wniosek 4. komisji.

Sprawozdawca czyta:

5) Sejm wzywa ponownie c. k. Rząd, aby wprowadził język polski w urzędowaniu c. k. żandarmeryi w kraju.

Marszałek oznajmia, że do wniosku tego są zgłoszone dwie poprawki, a mianowicie jedna p. Oleśnickiego, którą odczytuje, a która opiewa:

„Sejm wzywa Rząd, by w urzędowaniu c. k. żandarmeryi w Galicyi wprowadził języki krajowe polski i ruski stosownie do tego, która z dwóch narodowości jest w odnośnym powiecie co do liczby przeważającą“.

Następnie druga poprawka p. Stapińskiego, którą Marszałek odczytuje w następującem brzmieniu:

po słowie „w kraju“ we wniosku 5. komisji dodać słowa „w służbie wewnętrznej w tych samych granicach, w których on jest używany na mocy Najw. postanowienia z 4. czerwea 1869 przez krajowe władze sądowe i administracyjne“.

Po zamknięciu rozprawy nad 5. wnioskiem komisji oraz temi poprawkami przemawia p. sprawozdawca.

Marszałek wyjaśnia te poprawki p. p. Oleśnickiego i Stapińskiego, oraz sposób, w jaki zamysła zarządzić głosowanie nad 5. wnioskiem komisji oraz temi rezolucjami.

Izba odrzuca poprawkę p. Oleśnickiego następnie oddzielnie uchwała wniosek 5. komisji, wreszcie oddzielnie uchwała poprawkę p. Stapińskiego.

Sprawozdawca czyta:

6) Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby bezwłocznie przystąpił do wykonania uchwały sejmowej z dnia 5. marca 1907 w sprawie tworzenia po powiatach w kraju domów zaopatrzenia i wychowania ubogich

sierót, dzieci zaniedbanych lub na zaniebdanie narażonych.

Marszałek otwiera rozprawę szczegółową nad tym wnioskiem komisji.

Przemawia p. Trzeciecki.

Po zamknięciu rozprawy sprawozdawca zrzeka się głosu.

Izba uchwała wniosek 6. komisji.

Marszałek odczytuje następującą rezolucję dodatkową p. T. Starucha.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wzywa się c. k. Rząd, aby wydał takie zarządzenia, że krajowymi komendantami żandarmeryi jako też instruktorami mogą być mianowani tylko tacy oficerowie żandarmeryi, którzy ukończyli studia prawnicze na jednym z uniwersytetów państwa.

Po zamknięciu rozprawy przemawia p. sprawozdawca.

Izba odrzuca tę rezolucję p. Tymoteusza Starucha.

Marszałek odczytuje następującą dodatkową rezolucję p. Dudykiewicza.

Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby przedsięwziął zmianę obowiązującej instrukcji służbowej dla c. k. żandarmeryi w tym kierunku, ażeby życie ludzkie, jako najdroższe dobro państwa, wskutek ścisłego stosowania się c. k. żandarmeryi do obowiązujących obecnie przepisów nie było wystawione na takie niebezpieczeństwo, jak o tem świadczą liczne, a pożałowania godne zdarzenia w ostatnich czasach w Galicyi.

Marszałek otwiera rozprawę nad tą rezolucją.

Przemawia p. Battaglia.

Przemawia p. Bernadzikowski.

Po zamknięciu rozprawy przemawia p. sprawozdawca.

Izba odrzuca rezolucję powyższą p. Dudykiewicza.

Następuje:

Sprawozdanie komisji kolejowej o sprawozdaniu Wydziału krajowego w przedmiocie udzielenia kolei lokalnej Piła-Jaworzno pożyczki 70.000 K.

Marszałek oznajmia, że z powodu nieobecności w Izbie sprawozdawcy p. Górskiego usuwa tę sprawę z porządku dziennego.

Następuje:

Sprawozdanie komisji prawniczej o sprawozdaniu Wydziału krajowego w przedmiocie wydzielenia gminy Demeszkowce wraz z obszarem dworskim z okręgu c. k. Sądu powiatowego w Bursztynie, a przydzielenia do okręgu c. k. Sądu powiatowego w Bołszowcach.

Sprawozdawca p. Adolf Brunicki, uwolniony na wniosek sekretarza p. Urbańskiego od czytania sprawozdania, odczytuje następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem wyraża c. k. Rządowi swe zdanie, że w interesie należytego wymiaru sprawiedliwości i dla dobra mieszkańców Demeszkowiec leży wydzielenie jej wraz z obszarem dworskim z okręgu c. k. Sądu powiatowego w Bursztynie, a przydzielenie do okręgu c. k. Sądu powiatowego w Bołszowcach.

Izba bez rozprawy uchwała powyższy wniosek.

Następuje:

Sprawozdanie komisji prawniczej o sprawozdaniu Wydziału krajowego w przedmiocie wydzielenia gminy Dryszczowa wraz z obszarem dworskim z okręgu c. k. Sądu powiatowego w Podhajeach, a przydzielenia do okręgu c. k. Sądu powiatowego w Bołszowcach.

Sprawozdawca p. Adolf Brunicki, uwolniony na wniosek sekretarza p. Urbańskiego od czytania sprawozdania, odczytuje następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem wyraża c. k. Rządowi swe zdanie, że w interesie należytego wymiaru sprawiedliwości i dla dogodności mieszkańców gminy Dryszczów leży wydzielenie jej wraz z obszarem dworskim z okręgu sądowego w Podhajeach, a przydzielenie ich do okręgu c. k. Sądu powiatowego w Bołszowcach.

Izba bez rozprawy uchwała powyższy wniosek.

Następuje:

Sprawozdanie komisji prawniczej o sprawozdaniu Wydziału krajowego w przedmiocie wydzielenia gminy Krasna z powiatu brzeżańskiego i okręgu c. k. Sądu powiatowego w Kozowie, o przydzielenia jej do powiatu politycznego i do okręgu sądowego w Zborowie.

Sprawozdawca p. Adolf Brunicki, uwolniony na wniosek sekretarza p. Urbańskiego od czytania sprawozdania, odczytuje następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem wyraża c. k. Rządowi swe zdanie, iż dla dogodności mieszkańców gminy Krasna i w interesie należytego wymiaru sprawiedliwości leży wydzielenie jej wraz z obszarem dworskim z okręgu politycznego w Brzeżanach i c. k. Sądu powiatowego w Kozowie, a przydzielenie do okręgu politycznego i c. k. Sądu powiatowego w Zborowie.

Izba bez rozprawy uchwała powyższy wniosek.

Następuje:

Sprawozdanie komisji prawniczej o sprawozdaniu Wydziału krajowego w przedmiocie wydzielenia gminy Bełejowy wraz z obszarem dworskim z okręgu c. k. Sądu powiatowego w Bolechowie, a przydzielenia do okręgu c. k. Sądu powiatowego w Dolinie.

Sprawozdawca p. A. Brunicki, uwolniony na wniosek sekretarza p. Urbańskiego od czytania sprawozdania, odczytuje następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi z W. Księstwem Krakowskim wyraża c. k. Rządowi swe zdanie, iż w interesie należytego wymiaru sprawiedliwości i dla dogodności mieszkańców gminy Bełejów leży wydzielenie jej wraz z obszarem dworskim z okręgu sądowego w Bolechowie i przydzielenie do okręgu c. k. Sądu w Dolinie.

Izba bez rozprawy uchwała powyższy wniosek.

Następuje:

Sprawozdanie komisji prawniczej o petycji gminy i obszaru dworskiego w Zaborzu w sprawie wydzielenia z okręgu c. k. Sądu powiatowego i urzędu podatkowego w Uhnowie i przydzielenia do okręgu c. k. Sądu pow. i urzędu podatkowego w Rawie ruskiej.

Sprawozdawca p. A. Brunicki odczytuje sprawozdanie komisji, zakończone następującym wnioskiem:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycę gminy i obszaru dworskiego w Zaborzu w sprawie przydzielenia do c. k. Sądu i urzędu podatkowego w Rawie ruskiej odstępuje się Wydziałowi krajowemu do zbadania i poczynienia odpowiednich wniosków.

Tem samem załatwioną została petycja gminy Zaborze z 23. września 1908 L. 1032.

Izba bez rozprawy uchwała powyższe wnioski komisji.

Następuje:

Sprawozdanie komisji administracyjnej o petycjach Wydziałów Rad powiatowych w Sokalu, Łańcucie, Dobromilu, Buczaczu, Zbarażu, Brzeżanach, Stryju, Dolinie, Brodach, Podhajcach, Rzeszowie, Drohobyczu, Krakowie, Turce i Przemyślanach do L. 135/908, 907/08, 109/08, 132/08, 166/08, 394/08, 615/08, 502/08, 460/08, 1347/08, 1175/08, 1182/08, 1223/08, 1370/08, 1352/08 o zmianę § 24. ustawy o reprezentacji powiatowej z dnia 12. sierpnia 1866 Dz. u. kraj. Nr. 21.

Sprawozdawca p. Schätzel odczytuje sprawozdanie komisji, zakończone następującym wnioskiem:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycje Wydziałów powiatowych w Sokalu, Łańcucie, Dobromilu, Buczaczu, Zbarażu, Brzeżanach, Stryju, Dolinie, Brodach, Podhajcach, Rzeszowie, Drohobyczu, Krakowie, Turce i Przemyślanach do L. 135/908 907/08, 845/08, 109/08, 132/08, 166/08, 394/08, 615/08, 502/08, 460/08, 1347/08, 1175/08, 1182/08, 1223/08, 1370/08 i 1352/08 odstępuje się Wydziałowi krajowemu do zbadania i zdania sprawy w najbliższej sesji.

Izba bez rozprawy uchwała powyższy wniosek komisji.

Następuje:

Pierwsze czytanie wniosku p. Wrześniowskiego i tow. o utworzenie krajowej Dyrekcji kolejowej z siedzibą we Lwowie, którejby podlegały wszystkie linie kolei galicyjskich.

Przemawia p. Wrześniowski uzasadniając swój wniosek, a pod względem formalnym wnosi na odesłanie tego wniosku do komisji kolejowej.

Izba bez rozprawy uchwała powyższy wniosek.

Następuje:

Pierwsze czytanie wniosku p. p. Zamoyskiego, Sozańskiego i tow. o przyspie-

zenie regulacji rzeki Bystrzycy i Czerechawki.

Przemawia p. Zamoyski uzasadniając swój wniosek, a pod względem formalnym wnosi na odesłanie tego wniosku do komisji wodnej.

Izba uchwała powyższy wniosek bez rozprawy.

Następuje:

Pierwsze czytanie wniosku p. Adama i tow. w sprawie zmiany artykułów IV., V., VI. i VII. ustawy w Radzie szkolnej krajowej z dnia 15. lutego 1905 Nr. 39 Dz. u. kr.

Przemawia p. Adam uzasadniając swój wniosek, a pod względem formalnym wnosi na odesłanie tego wniosku do komisji szkolnej.

Izba bez rozprawy uchwała powyższy wniosek.

Następuje:

Pierwsze czytanie wniosku p. Senyka i tow. w sprawie pragmatyki służbowej dla nauczycieli ludowych.

Przemawia p. Senyk uzasadniając swój wniosek, a pod względem formalnym wnosi na odesłanie tego wniosku do komisji szkolnej.

Izba bez rozprawy uchwała powyższy wniosek.

Następuje:

Pierwsze czytanie wniosku p. Kędziora i tow. w sprawie popierania włościańskich i małomieszczańskich spółek dla wyrobu dachówek i płyt cementowych, tudzież rur betonowych.

Przemawia p. Kędzior uzasadniając swój wniosek, a pod względem formalnym wnosi na odesłanie tego wniosku do komisji przemysłowej.

Izba bez rozprawy uchwała powyższy wniosek.

Następuje:

Pierwsze czytanie wniosku p. Merunowicza i tow. w sprawie utworzenia c. k. starostwa w Szezercu.

Przemawia p. Merunowicz uzasadniając swój wniosek, a pod względem formalnym wnosi na odesłanie tego wniosku do komisji administracyjnej.

Izba bez rozprawy uchwała powyższy wniosek.

Następuje:

Pierwsze czytanie wniosku p. Kryswatego i tow. w sprawie udzielenia soli kamiennej gminom powiatu zbaraskiego.

Przemawia p. Kryswaty uzasadniając swój wniosek, a pod względem formalnym wnosi na odesłanie tego wniosku do komisji solnej.

Izba bez rozprawy uchwała powyższy wniosek.

Następuje:

Pierwsze czytanie wniosku p. Kurowca i tow. w sprawie uznania drogi powiatowej I. kl. Kałusz-Jasień za drogę krajową.

Przemawia p. Kurowiec uzasadniając swój wniosek, a pod względem formalnym wnosi na odesłanie tego wniosku do komisji drogowej.

Izba bez rozprawy uchwała powyższy wniosek.

Następuje:

Pierwsze czytanie wniosku p. Merunowicza i tow. o utworzenie c. k. sądu powiatowego w Jaryczowie nowym.

Przemawia p. Merunowicz uzasadniając swój wniosek, a pod względem formalnym wnosi na odesłanie tego wniosku do komisji prawniczej.

Izba uchwała powyższy wniosek bez rozprawy.

Następuje:

Pierwsze czytanie wniosku p. Kurowca i tow. w sprawie kursów dla pisarzy gminnych.

Przemawia p. Kurowiec uzasadniając swój wniosek, a pod względem formalnym wnosi na odesłanie tego wniosku do komisji administracyjnej.

Izba bez rozprawy uchwała powyższy wniosek.

Następuje:

Pierwsze czytanie wniosku p. Skołyszewskiego w sprawie pomnożenia etatu urzędników krajowego biura melioracyjnego.

Przemawia p. Skołyszewski uzasadniając swój wniosek, a pod względem formalnym wnosi na odesłanie tego wniosku do komisji gospodarstwa krajowego.

Izba bez rozprawy uchwała powyższy wniosek.

Następuje:

Pierwsze czytanie wniosku p. Tracza i tow. w sprawie wyłączenia z pod egzekucyi majątku potrzebnego rolnikowi do egzystencji i ograniczenia prawa zastawu na nieruchomości dla pretensyi ponad 50 kor.

Przemawia p. Tracz uzasadniając swój wniosek, a pod względem formalnym wnosi na odesłanie tego wniosku do komisji prawniczej.

Izba bez rozprawy uchwała powyższy wniosek.

Następuje:

Pierwsze czytanie wniosku p. Hanczakowskiego i tow. w sprawie klęsk elementarnych w gminach powiatu turezańskiego.

Przemawia p. Hanczakowski uzasadniając swój wniosek, a pod względem formalnym wnosi na odesłanie tego wniosku do komisji budżetowej.

Izba bez rozprawy uchwała powyższy wniosek.

Następuje:

Pierwsze czytanie wniosku p. Skołyszewskiego i tow. w sprawie utworzenia dwóch posad instruktorów uprawy łoży koszykarskiej.

Przemawia p. Skołyszewski uzasadniając swój wniosek, a pod względem formalnym wnosi na odesłanie tego wniosku do komisji gospodarstwa krajowego.

Izba bez rozprawy uchwała powyższy wniosek.

Następuje:

Pierwsze czytanie wniosku p. Zamoyckiego i tow. w sprawie surowicy solnej dla ludności powiatu drohobyckiego.

Przemawia p. Zamoyski uzasadniając swój wniosek, a pod względem formalnym wnosi na odesłanie tego wniosku do komisji solnej.

Izba bez rozprawy uchwała powyższy wniosek.

Następuje:

Pierwsze czytanie wniosku p. Skołyszewskiego i tow. co do stosowania przepisów ces. patentu z dnia 24. października 1852 Dz. u. p. Nr. 223 w sprawie posiadania i noszenia broni.

Przemawia p. Skołyszewski uzasadniając swój wniosek, a pod względem formalnym wnosi na odesłanie tego wniosku do komisji administracyjnej.

Izba bez rozprawy uchwała powyższy wniosek.

Następuje:

Pierwsze czytanie wniosku p. Jedynaka i tow. w sprawie zamknięcia granicy przed wywozem paszy.

Przemawia p. Jedynak uzasadniając swój wniosek, a pod względem formalnym wnosi na odesłanie tego wniosku do komisji gospodarstwa krajowego.

Izba bez rozprawy uchwała powyższy wniosek.

Następuje :

Pierwsze czytanie wniosku p. Skoły-szewskiego i tow. w sprawie pomnożenia etatu krajowej komisji dla spraw agrar-nych.

Przemawia p. Skoły-szewski uzasadnia-sz swój wniosek, a pod względem formalnym wnosi na odesłanie tego wniosku do ko-misji dla reform agrarnych.

Izba bez rozprawy uchwała powyższy wniosek.

Następuje :

Pierwsze czytanie wniosku p. Jedynaka i tow. w sprawie poruczonego zakresu dzia-łania gmin.

Przemawia p. Jedynak uzasadniają-cz swój wniosek, a pod względem formal-nym wnosi na odesłanie tego wniosku do komisji administracyjnej.

Izba bez rozprawy uchwała powyższy wniosek.

Następuje :

Pierwsze czytanie wniosku p. Bisa i tow. o odbudowanie spalonego mostu na rzece San na drodze Nisko-Zarzecze.

Przemawia p. Bis uzasadniając swój wniosek, a pod względem formalnym wnosi na odesłanie tego wniosku do komisji dro-gowej.

Izba bez rozprawy uchwała powyższy wniosek.

Następuje :

Pierwsze czytanie wniosku p. Skarbka i tow. o podwyższenie funduszu pożyczko-wego, przeznaczonego na ułatwienie krycia dachów materiałem ogniotrwałym.

Przemawia p. Skarbek uzasadniając swój wniosek, a pod względem formalnym wnosi na odesłanie tego wniosku do komisji budże-towej

Izba bez rozprawy uchwała powyższy wniosek.

Następuje :

Pierwsze czytanie wniosku p. Winni-czuka i tow. w sprawie zmiany §. 20. p. 8. ustawy budowlanej.

Przemawia p. Winniczuk uzasadniają-cz swój wniosek, a pod względem formalnym wnosi na odesłanie tego wniosku do komisji administracyjnej.

Izba bez rozprawy uchwała powyższy wniosek.

Następuje :

Pierwsze czytanie wniosku p. Kołpacz-kiewicza i tow. o przyspieszenie regulacji rzeki Raty.

Przemawia p. Kołpaczkiewicz uzasadnia-jąc swój wniosek, a pod względem formal-nym wnosi na odesłanie tego wniosku do komisji gospodarstwa krajowego.

Izba bez rozprawy uchwała powyższy wniosek.

Następuje :

Pierwsze czytanie wniosku p. Jahla i tow. o założenie w Jarosławiu szkoły te-chnicznej dla mechaniki i elektrotechniki.

Przemawia p. Jahl uzasadniając swój wniosek, a pod względem formalnym wnosi na odesłanie tego wniosku do komisji prze-mysłowej.

Izba bez rozprawy uchwała powyższy wniosek.

Marszałek oznajmia, że ma zamiar za-mknąć posiedzenie, przedtem udziela jednak głosu p. Komisarzowi rządowemu.

Przemawia p. Komisarz rządowy e. k. wiceprezydent Namiestnictwa Włodzimierz hr. Łoś i odpowiada na interpelację pp. Bat-taglii i tow. z dnia 23. września 1908 w spra-wie pomnożenia sił technicznych przy wła-dzach politycznych.

Marszałek wzywa sekretarzy do odczytania zgłoszonych wniosków i interpelacyj.

Sekretarze p. p. Stanisław Henryk hr. Badeni, a następnie Skwarko odczytują zgłoszone wnioski i interpelacje, które opiewają:

W n i o s e k

posła Kazimierza Jampolskiego i tow. w sprawie częściowej zmiany ustawy o stosunkach prawnych nauczycieli w publicznych szkołach ludowych Nr. 73 Dz. u. kr. z dnia 19. lipca 1905.

Podpisani wnoszą :

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

Postanowienia artykułu 9. (dziewiątego) ustawy o stosunkach prawnych nauczycieli w publicznych szkołach ludowych Nr. 73 Dz. u. kr. z dnia 19. lipca 1905 zostają uchylone.

Wnioskodawca :
Jampolski.

Bernadzikowski, Jedynek, Kędzior, Długosz, Stefczyk, Lewakowski, Krężel, Styła, Bis, Cieluch, Bojko, Płak, Witos, Skolyszewski, Sobolewski.

W n i o s e k.

Biuro dla spraw gmin i powiatów przy Wydziale krajowym szczupłemi siłami, jakie ma do rozporządzenia, przyczyniło się skutecznie do uporządkowania i usystemizowania czynności Wydziałów powiatowych w kierunku prawidłowego załatwiania ich agend pod względem prawniczym, jako też w zakresie ich gospodarki pieniężnej i rachunków.

Niemniej cenną jest pomoc i kontrola umiejętna ze strony fachowych biur Wydziału krajowego nad działalnością Wydziałów powiatowych w zakresie spraw drogowych, melioracyj gruntowych, hodowli bydła, organizacyi sprzedaży soli i t. d., gdyż to znakomicie podnosi praktyczną użyteczność dla ogółu ludności działania Reprezen-

tacyj powiatowych. Wysoki Sejm hojnie wspiera w tym względzie Wydział krajowy, uchwalając w budżecie krajowym do jego rozporządzenia znaczne dotacje na powyższe cele.

Zważywszy jednak, iż przed Radami i Wydziałami powiatowymi leżą jeszcze niemal nietknięte, rozległe pola pożytecznej pracy dla kulturalnego i gospodarczego podniesienia powiatów w zakresie stosunków agrarnych, przemysłu i handlu, fachowej oświaty i t. d.;

zważywszy, że sporadycznie przez niektóre Rady i Wydziały powiatowe podejmowane próby różnych pożytecznych usiłowań albo nie udają się dla braku umiejętnego kierownictwa, albo jeżeli się udadzą, zanikają z czasem, gdy ubędą z grona Rady powiatowej jednostki, które temi sprawami opiekowały się, albo wreszcie upadają przez dyletantyzm, pozostawiając po sobie zniechęcenie ;

zważywszy, iż Wydział krajowy byłby najwięcej powołanym do tego, ażeby w czas zapobiedz eksperymentom szkodliwym, fachową radą i czynną pomocą popierać racjonalne usiłowania i mniej przedsiębiorcze reprezentacje powiatowe zachęcać do naśladowania udanych prób i doświadczeń —

podpisani wnoszą :

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby zwołał konferencyę delegatów Rad powiatowych dla przeprowadzenia rozprawy informacyjnej nad pytaniem, w jakich kierunkach i jakimi środkami Rady powiatowe, względnie Wydziały powiatowe mogłyby wpływać skuteczniej niż dotąd na ekonomiczne i kulturalne podniesienie powiatów — obok czynności, któremi dotychczas zajmują się?

Tej konferencyi należy także przedłożyć pytanie, czy nie byłoby wskazaniem utworzenie przy Wydziale krajowym stałej komisji doradczej dla spraw Rad powiatowych.

wych, złożonej po części z członków wybranych przez ów zjazd delegatów Rad powiatowych, a po części z osobistości powołanych przez Wydział krajowy, — a to dla wyrażania opinii w sprawach, dotyczących rozszerzania i pogłębiania działalności Rad powiatowych w kierunku opieki nad interesami rolnictwa, przemysłu i handlu po powiatach, wspierania instytucyj i stowarzyszeń, poświęconych pracy w tym zakresie i t. p.

Sejm upoważnia Wydział krajowy, ażeby ewentualnie utworzył przy departamencie dla spraw gminnych i powiatowych taką komisję doradczą, ażeby wydał dla niej prowizorycznie, z zastrzeżeniem zatwierdzenia przez Sejm na najbliższej sesji statut i inne przepisy organizacyjne a wreszcie, ażeby ustanowił dla niej sekretaryat. Na połączone z tem wydatki wstawia Sejm w budżet krajowy na rok 1909 do rozporządzenia Wydziału krajowego kwotę 10.000 koron.

Wnioskodawca:
Merunowicz.

Starzyński, Bandrowski, Rittel, Landau, Dolński, Rayski, Sozański, Battaglia, Bernadzikowski, Bojko, Leo, Sare, Fruchtman, Skarbek, Piniński, L. Cieński, Sapieha, A. Brunicki, Michałowski, Horodyski.

W n i o s e k.

Wysoki Sejmie!

Od szeregu lat w Wydziale krajowym jest poruszana sprawa budowy mostu na rzece Wisłocze w powiecie ropczyckim. Sprawa budowy mostu jest ze strony Rady powiatowej w Ropczycach posunięta tak daleko, że Rada powiatowa przedłożyła Wydziałowi krajowemu uchwałę jeszcze w roku 1907 co do pokrycia kosztów budowy mostu na drodze Dębica-Zasów w jednej trzeciej części. C. k. Namiestnictwo reskryptem swym do Wydziału krajowego we wrześniu r. b. oświadczyło się przychylnie do udzielenia znacznej subwencji ze strony c. k. Rządu.

Zważywszy, że regulacya rzeki Wisłoki w miejscu tem, gdzie ma być most budowany, jest przeprowadzona;

zważywszy, że skutek regulacyi przewóz na rzece tej stał się nadzwyczaj trudny, że ludność okoliczna wskutek tego jest narażana na wielkie trudności i wypadki —

podpisani wnoszą:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wzywa się Wydział krajowy, ażeby wypracował projekt budowy mostu na rzece Wisłocze koło Dębicy i rozpoczął budowę w jak najkrótszym czasie.

Wnioskodawca:
Jedynak.

Bojko, Jampolski, Wasung, Długosz, Bis, Cipser, Bernadzikowski, Styła, Cieluch, Szwed, Ptak, Skołyszewski, Lewakowski, Witos, Krężel.

I n t e r p e a c y a

posła Krężla i tow. do c. k. Komisarza rządowego w sprawie zamknięcia przed wywozem nierogacizny stacyi kolejowej Czarna w powiecie pilzneńskim.

Zważywszy, że rok bieżący jest rokiem kłęski, ludność rolnicza niewiele sprzeda swych produktów rolnych, wskutek czego nie będzie w możności posiadania gotówki na zaspokojenie swych niezbędnych potrzeb, zapłacenia podatków i innych należytości rządowych. W tem ciężkiem położeniu nieco grosza osiągnąć można ze sprzedaży nierogacizny.

W celu ułatwienia korzystnej dla włościan sprzedaży nierogacizny, zawiązała się w powiecie pilzneńskim włościańska spółka, która w sposób komisowy ułatwia rolnikom korzystną sprzedaż nierogacizny i jej wysyłkę. W tym właśnie czasie, kiedy spółka ta z korzyścią dla włościan zaczęła operować, c. k. weterynarz powiatowy dopatrzył się jakiejś zarazy w nierogaciznie, a c. k.

Starostwo w Pilźnie zarządziło zamknięcie stacyi kolejowej w Czarny.

Ludność powiatu z tego powodu jest rozgoryczona, gdyż na targach w powiecie cena nierogacizny znacznie spadła.

Podpisani zapytują c. k. Komisarza rządowego, czy wiadomo mu o zamknięciu stacyi kolejowej w Czarny?

Czy zechce poczynić odpowiednie kroki, ażeby ta stacya została natychmiast otwarta?

Interpelant
Krężel.

Stapiński, Bojko, Witos, Jedynak, Stefczyk, Dłgosz, Lewakowski, Jampolski, Cieluch, Styła, Ptak, Bernadzikowski, Cipser, Skołyżewski, Kędzior.

I n t e r p e l a c y a

do Wysokiego Wydziału krajowego.

W zachodnich powiatach, a szczególnie w powiecie żywieckim i bialskim, powstało wielkie niezadowolenie, że wysyłana z Wieliczki sól mielona nie jest tak czysta -- i nie jest tak słona, jak sól kruchowa.

Ludność w zachodniej części kraju żali się mocno na brak soli czystej do solenia masła, słoniny i lepszego pieczywa, a hodowcy bydła żalą się powszechnie, że nie mają soli kruchowej podawać bydłu do lizania i zmuszeni są sprowadzać taką sól ze Śląska.

Powstały również liczne skargi, że sól zamiast potanieć — teraz właśnie podrożała, bo za kilogr. soli kruchowej żądają handlarze 26 groszy, a za sól mieloną sprzedawaną z worków, każą płacić za klg. 24 groszy, tłumacząc się tem, że przyznany im przez Biuro solne rabat jest za mały.

Powodem tych skarg jest głównie ta okoliczność, że ludność nie dostaje soli kruchowej, z której zwykle wybiera dla swego użycia sól czystą, a mniej czystą i gorszą odkłada dla bydła, a obecnie ze soli mielonej nie może się dobrać czystej soli

i musi do kuchni używać tę samą sól, którą podaje się bydłu.

Wobec takich zażaleń zapytują podpisani:

Czy wiadomo Wysokiemu Wydziałowi krajowemu, że niektórzy handlarze podnoszą cenę soli i wyzyskują ludność? i czy Wydział krajowy zechce temu zaradzić, przyznając lepsze warunki handlarzom.

Dlaczego sól kamienna, która obecnie bywa mielona ze salin Wieliczki i Bochni — stosownie do potrzeb ludności nie jest wysyłana w kruchach?

Lwów, dnia 7. października 1908.

Interpelant:
Szwed w. r.

Stojałowski, Bojko, Jedynak, Bis, Pastor, Haempel, Korol, Winniczuk, Krysowaty, Myroniuk-Zajaczuk, Lewicki, T. Staruch, Dumka, Bernadzikowski, Styła, Cieluch, Jampolski.

I n t e r p e l a c y a

Iwana Kiweluka i tow. do Wysokiego c. k. Rządu w przedmiocie nadużycia władzy, popełnionego przez c. k. koncepcję Zażeckiego przy przeprowadzaniu wyborów gminnych w Kosowie pow. Czortków.

Przy wyborach do Rady gminnej w gminie Kosów pow. Czortków w dniu 21. lipca b. r. był wysłany przez c. k. Starostwo w Czortkowie c. k. koncepcista Mieczysław Zażecki zdaje się na to, by strzedz legalności aktu wyborczego. Sposób przeprowadzania tych wyborów stwierdził, że tenże c. k. urzędnik zdolny tylko strzedz i popelniać bezprawie, a nie prawo.

I tak:

1) Chociaż wybory nie były prawidłowo w sposób zwyczajowy w gminie ogłoszone, przystąpił tenże do wyborów.

2) Chociaż Pawła Benczarskiego nie było w spisie uprawnionych, dopuścił jego wybór na zastępcę radnego.

3) Choć Mieczysława Bogdanowicza nie było w spisie uprawnionych, dopuścił jego wybór na radnego.

4) Pofalszował rezultat wyborów co do radnego Nykoly Dawybida, gdyż należało mu tylko 15 głosów, a tenże dostał w rzeczywistości 19 głosów.

5) Kandydatowi na radnego Piotrowi Melnyk należało 21 głosów, w rzeczywistości dostał on 27 głosów.

6) Dopuścił wybór Józefa Gidzińskiego z pierwszego koła na zastępcę radnego, z drugiego koła na radnego.

7) Przy ściślejszym wyborze z pierwszego koła między Wickiem Markiewiczem a Janem Welyganem, synem Tymka, na których padło przy pierwszym wyborze po 19 głosów, powołał komisarz do ciągnięcia losów przydzielonego jemu do asystencji Pauyka, c. k. żandarma z Białobóznicy, gdy ten na wezwanie komisarza miał wyciągnąć jedną ze zwiniętych kartek, na których były imiona kandydatów, szepnął mu komisarz Zażecki „twarda“, dając mu tem wskazówkę, ażeby tenże wyciągnął kartkę twardo zwiniętą, na której było imię jego protegowanego. A związał kartki sam Zażecki i żandarm rzeczywiście w myśl jego intencji postąpił, wyciągając kartkę z imieniem Wicka Markiewicza.

Przytoczone fakty potwierdzają Semen Czornij, Józef Dawybida, Filip Czornij i wielu innych.

Każdy obywatel za takie szachrajstwa odpowiadałby przed sądem. O ile więcej odpowiedzialnym jest urzędnik, który zamiast stać na straży prawa, szachruje i w najcyniczniejszy sposób chwali się, że tak zrobił, bo mu się tak chce.

Zapytujemy Wysoki c. k. Rząd:

Czy przeprowadzi ściśle dochodzenia na naprowadzone bezprawia i unieważni zaprotestowane już nielegalne wybory gminne w Kosowie?

Czy pociągnie do odpowiedzialności c. k. koncyplistę Mieczysława Zażeckiego,

względnie czy napędzi ze służby urzędnika zdolnego do takich lajdactw?

Interpelant:

Jan Kiweluk w. r.

Skwarko, Dumka, Sodomora, Winniczuk, Sandulak, A. Staruch, T. Staruch, Makuch, Oleśniki, Korol, Krysowaty, Kurowiec, Tracz, Lewicki.

I n t e r p e l a c y a

Iwana Kiweluka i tow. do c. k. Rządu w sprawie nielegalnego postępowania władz przy tłumieniu pomoru świń w Kopyczyńcach powiat Husiatyn.

W maju 1907 r. wybuchł w Kopyczyńcach pomór świń. Na tę zarazę wyjechał do Kopyczyniec weterynarz Zagórski z c. k. Starostwa w Husiatynie i urzędował przez parę dni w maju, a później aż w lipcu parę dni. Dopiero w listopadzie i w grudniu 1907, gdy pomór wzmógł się bardzo, c. k. Starostwo w Husiatynie wzięło się seryo do tłumienia tegoż. A tymczasem niedbałością swoją spowodowało ono, że zaraza rozszerzała się po całym mieście, wyrządziła tysiączne szkody ludności, znaczne szkody skarbowi państwa, a w dodatku nałożyło wymienione c. k. starostwo w Husiatynie tysiące kor. kary na ludność za rzekome przekroczenie przepisów weterynaryjnych. Dochodzenia ze stronami spisywało tendencyjnie, nieraz fałszywie, by w ten sposób pozbawić poszkodowanych prawa do odszkodowania za zabite świnię, a natomiast nakładać na nie kary. Tak n. p. weterynarz Zagórski, względnie c. k. Starostwo ukarało Franciszka Szpaka, Annę Szpak, Łukasza Bohonosę, Jana Szpikułę, Anastazyę Sahajdak, Katarzynę Ciuprak, Helenę Palij, Maryę Kowaleczuk, Michała Palij, Helenę Sztokát, Jana Trembowelskiego, Mikołaja Babija, Katarzynę Szpikułę, Marcję Tytor, Maryę Wawrzynów, Tomasza Zabaczowicza, Teklę Soroka, Annę Wasyluk i Ferdynanda Nyczkę orzeczeniem z dnia 4. listopada 1907 l. 17.270 na karę po 10 kor. i koszta po 1 kor. 46 hal. Prawie

wszyscy ci zasądzeni do żadnej winy się nie poczuli, naprowadzili dowód ich niewinności, żądali wyroku na piśmie, jednakże wyroku im nie doręczono i c. k. Starostwo w Husiatynie 12. stycznia 1908 do l. 29063/907 zarządziło ściągnięcie od nich kary i kosztów w ogólnej sumie 217 K. 74 h.

Dla dalszej ilustracji nieprawidłowego i lekkomyślnego postępowania niech posłużą następujące przykłady:

1. Za te same świnie, ukarano raz Michała Sahajdaka karą 10 kor., drugi raz jego żonę Anastazyę Sahajdak takąż samą karą i dopiero w drodze rekursu odpisano żonie tę karę.

2. Rozalię Matyjasz ukarano grzywną 10 kor., że ta rzekomo o pomorze nie doniosła i dopiero w drodze rekursu karę ową odpisano, gdy udowodniła, że o zachorowaniu świń ona doniosła.

3. Naczelnik gminy Kopyczyniec, Marjan Manastyrski gotów jest stwierdzić, że c. k. weterynarz Zagórski spisywał protokoły, a następnie karano takich, których w Kopyczyńcach zupełnie niema, którzy są w Kanadzie.

4. W grudniu 1907 przeprowadzono rewizję chlewu u Mychajła Uchacza. Miał on 2 sztuki opasowych świń 95 kg. i 75 kg. wagi, jedno prosię o wadze 25 kg. Chociaż świnie te jadły i piły i nie objawiały żadnych znamion chorobliwych, to mimo to weterynarz je kazał zabrać i zabić. Poszkodowanemu nie oświadczył, czy świnie te słabe czy zdrowe, jeno asystujący żandarm rzekł na płacz owego „biedaka“, że mu za wszystko zapłacą po 1 kor. 50 hal. za 1 kg. Z zabitych sztuk jedną wagi 95 kg. sprzedał sam weterynarz Mikołajowi Ełyi za 16 kor. Temu człowiekowi przyznano za zabite świnie ogólnej wagi 195 kg. odszkodowania 31 kor. 77 hal. i jeszcze go ukarano grzywną 10 kor. i kosztami 1 kor. za to, że on rzekomo nie doniósł, że jego świnie chore.

5. Michał Palij rano nakarmił świnie i te zdrowe zostawia w domu, a sam z ro-

dziną idzie w pole. Wraca — świń niema, pobite i jego jeszcze karają wrzekomo za zaniechanie doniesienia o zarazie.

6. I Janowi Krzyżańskiemu zabili zdrową lochę o wadze 92 kg. Mięso kupił sam weterynarz komisjonujący za 32 kor. 60 h. i zabrał do Husiatyna.

Temu człowiekowi nie przyznają żadnego odszkodowania, znowu z powodu, że nie doniósł o zarazie i jeszcze nakładają karę 200 kor., którą z łaski zniża c. k. Namiestnictwo na 100 kor.

7. Jak nie miała szerzyć się zaraza, gdy n. p. u Jana Kłyna padlina świni, która padła na zarazę, mimo uwiadomienia w gminie leżała 3 dni na dziedzińcu.

8. A znowu u Franciszki Cirezak zachorowała świnia. Ona zawiadania o tem gminę, a inspektor pol. Giziak poleca ją leczyć siarką, kwaśnem mlekiem i pieprzem, a gdy mimo leczenia świnia po 10 dniach ginie, to Franciszkę Cirezak karze c. k. Starostwo w Husiatynie grzywną 200 kor. i t. d. wrzekomo za to, że o chorobie świui nie doniosła.

9. Wprost na kuriosum wygląda, jeśli się powie, że Helena Palij otrzymała wynagrodzenie za zabite 5 sztuk świui, z czego było 2 lochy, 19 kor. 93 hal. Weterynarz sam powiedział, że lochy były zdrowe, a inne świnie nie zdradzały znamion chorobliwych.

10. Chociaż Paulina Czarnecka donosiła gminie o zachorowaniu świui, to jednak ukarano ją za wrzekome zaniechanie doniesienia.

11. Więc z rozpaczony Antoni Szpikuta, by jego praca nie poszła marnie, sam zakłuł swą świnie całkiem zdrową i zjadł, — i za to także jego ukarano.

Nieurodzaje w r. 1907., klęski elementarne w 1908 r., doprowadziły ludność Kopyczyniec do nędzy, z jednej strony drobnymi wsparciami starają się zapobiedz tej

nędzy, lecz z drugiej strony c. k. Starostwo w Husiatynie, ma ściągać od tych nędzarzy łaskawie zniżone na nieb nałożone kary, jak następuje: Od Antoniny Rozczyńskiej, Ilka Szowdry, Ludwika Popadeńczuka, Jewdochy Fedków, Gabryela Buczkowskiego, Franciszki Sozańskiej, Basyla Nyczki po 25 kor., Jana Małiika 50 kor., Maryi Kowalczyk, Grzegorza Maraba, Aleksandra Bilińskiego, Józefa Zabanowicza, Franciszki Palij, Rozalii Krulickiej, Franciszki Ciszak, Jana Krzyżńskiego, Zygmunta Smalawskiego, Maksymiliana Gołębiewskiego, Ilka Łwchuna, Pawliny Czarneckiej, Feliksa Bojczuka, Karoliny Kominiowskiej, Emeryka Niżyńskiego, Szezepana Macieżanki, Stefana Tkacza, Jewdochi Honorowicz, Matwija Wojtków, Stanisława Moraczewskiego i Katarzyny Klim po 100 K., prócz tego od wszystkich nich kosztów po 1 kor., co robi 30 kor.

Otóż, o ile doszło do wiadomości interpelantów, to nałożone kary z kosztami wynoszą 2.372 kor. 74 hal.

To ma być przyczynek do tych wszystkich nieszczęść elementarnych i do tego pomoru świń, który i tak ludność Kopyczyniec postawił u wrót nędzy i głodu

To naprowadziwszy, zapytujemy c. k. Rząd:

a) Czy skłonnym jest w wypadkach, jak w tej interpelacji naprowadzonych, przeprowadzać tłumienie pomoru świń w ten sposób, by poszkodowani mogli w zupełności strzedz swoich praw, t. j. by byli zawzywani do aktu zabicia świń, by władza natychmiast wydała im poświadczenia, jaka waga zabitych sztuk, czy zabite sztuki dotknięte zarazą, czy nie?

b) Czy skłonnym jest c. k. Rząd polecić i zaostriżyć swoim organom, by przy tłumieniu zazazy pomorowej świń w docho-

zeniach swoich postępowali, strzegą również praw stron jak i skarbu i by szybkim a energicznym wystąpieniem kładli rychły koniec szerzeniu się pomoru?

c) Czy skłonnym jest c. k. Rząd, choćby w drodze łaski, darować zasądzonym administracyjnie za przestępstwa weterynaryjne na mieszkańców Kopyczyniec nałożone kary pieniężne, a już teraz niezwłocznie zarządzić wstrzymanie egzekucyi nałożonych grzywien pieniężnych?

d) Czy skłonnym jest c. k. Rząd przez delegowanie specjalnego urzędnika z c. k. Namiestnictwa przeprowadzić na nowo bezstronnie gruntowne dochodzenia względem pomoru świń w Kopyczyniach i nie kierując się interesami skarbu, przyznać poszkodowanym odszkodowanie takie, jakie im wedle ustawy się należy?

Do wiadomości c. k. Rządu podaje się, że spory te traktowane były w c. k. Namiestnictwie do l. 100.306/VI. i l. 30.578/VI. A b. r.

Interpelant
Jan Kiweluk.

Z. Skwarko, Dumka, Winniczuk, Sandulak, T. Staruch, A. Staruch, Oleśnicki, Korol, Krysowaty, Kurowiec, Tracz, Dr. Kost Lewicki, Makuch, Sodomora.

Marszałek oznajmia, że odczytane wnioski umieści na porządku dziennym jednego z najbliższych posiedzeń, interpelacje zaś odstąpi p. Komisarzowi rządowemu, względnie Wydziałowi krajowemu.

Marszałek zamyka posiedzenie, naznaczając następne na dzień 8. października 1908 godzinę 10 przed południem i odczytuje porządek dzienny następnego posiedzenia.

Koniec posiedzenia. godzina 2 po południu.

Marszałek krajowy:

Stanisław Badeni, w. r.

Sekretarze:

Mieczysław Urbański, w. r.
Stanisław Henryk Badeni, w. r.

